

Naša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
ništvo v Ljubljani,
Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
po dogovoru.

Štev. 23.

V Ljubljani, 3. maja 1918.

Leto XIII.

UDANOSTNA IZJAVA LJUBLJAN- SKEMU KNEZU IN ŠKOFU.

Pri seji Jugoslovanske Strokovne Zveze dne 29. aprila 1918, h kateri so bili povabljeni zastopniki vseh obratov našega delavstva v Ljubljani in okolici, se je soglasno in z velikim navdušenjem sprejela sledeča resolucija:

Z glavne, obilno obiskane seje Jugoslovanske Strokovne Zveze si navzoči dovoljujejo v imenu strokovnih organizacij, ki jih zastopajo, izraziti Vam, presvetli gospod knez in škof, v teh časih, ko se preizkuša zvestoba, svojo iskreno vdanost. Izjavljamo, da se brez pridržka oklepamo Vaših navodil, in sicer ne samo verskih, ampak tudi versko-političnih.

DELAVCI! DELAVKE!

Slovenska katoliška demokracija Vas vabi in naproša, da slovesno praznujete obletnico majniške deklaracije, ki jo je zamislil naš nepozabni oče, ustanovitelj naše organizacije, dr. Krek.

Ljubljanski katoliško narodni demokratični delavci smo sklenili praznovati obletnico majniške deklaracije s shodom dne 26. majnika 1918 v dvorani Uniona.

Naprošamo Vas, da ta dan povsod s shodi slovesno proslavite obletnico majniške deklaracije.

Jugoslovanski katoliško demokratični delavski pozdravi!

V Ljubljani, dne 29. aprila 1918.

Jožef Gostinčar,
državni in deželni poslanec.

Ženske volilke na Danskem.

Dne 22. aprila so volili v danski državni zbor. Volitve nas zato zanimajo, ker so prvič volile tudi ženske; volilno agitacijo so vodili krepko moški, kakor tudi ženske.

Kako važnega političnega pomena je za Dansko ženska volilna pravica, dokazuje okolnost, ker je med 1.214.000 volilci 579.000 volilcev in 653.000 volilk. Pri zad-

njih volitvah leta 1915 je bilo še 505.000 volilcev, a od takrat se je sprejela nova volilna postava, s katero se je število volilcev znatno povečalo, a največ so pridobile ženske volilke.

V glavnem mestu Danske, Kodanju je zapisanih v volilnih seznamih 115.000 moških in 153.000 žen, v provinčnih mestih 117.000 moških in 127.000 žen, v kmečkih občinah 346.000 moških in 341.000 žen.

× × ×

Kaj pa pri nas v Avstriji in tudi v Jugoslaviji? Kdaj se bo pričela ženska živahnije zanimati za svoje politične pravice, kot se zdaj? Ali ne čuti tudi naša ženska, da mora tudi v politiki sodelovati in da mora dobiti čisto vse politične pravice. Če bi imele ženske vse politične pravice, smo trdno prepričani, bi jo naši kronani avstrijski grofje gotovo v prehrani tako ne zavozili, kot so jo.

Ljubljanske demonstracije.

Tudi v Ljubljani smo imeli pretekli teden enkrat živahen dan, delavnik. Izstradane ženske, lačni otroci so beračili in beračili od dne do dne od deželnega predsednika do rotovža: in pošiljali so jih od Poncija do Pilata. Župan dr. Tavčar je pripovedoval ženskam, ki so mu dopovedovale, da nimajo nič za v pisker, naj gredo na vlado, češ tam imajo to reč čez, od vlade so jih pa pošiljali k županu nazaj, ki je na koncu koncev v ljubljanskem občinskem svetu pošteno zaropotal: češ, dajo naj mi toliko živil, kolikor jih potrebujem, pa jih bom ljudem razdeljeval. Lačni ljudje so se zbrali: šli k deželnemu predsedniku, ki jih je tolažil, na to so pa pričeli po Ljubljani razbijati šipe in sicer vsevprek brez razlike strank in slojev. Dnevno časopisje poroča, da je dobila po demonstracijah občina mast, krompir, marmelado: celo testenine so razdeljevali med lačne ljudi.

Kar tiče razbijanja šip, je to reč, ki nam, iskrenito rečeno, čisto nič ne ugaia. Še manj je nam pa všeč, ker so otroci: 9, 10 in 11 let stari takorekoč tvorili jedro pobijalcev šip: celo petletna punčka, tako so mi pripovedovali ljudje, ki so to videli, je razbijala šipe. Lakota je strašna reč, toda z otroci nastopati na ulicah, je še strašnejša stvar. In ta mladež: kako se je podivjala ne samo v surovem nastopu, mar-

več tudi v besedah! Vse kriči in piše: skrbite za otroke, ne skrbite se pa čisto nič. Merodajni činitelji naj v Ljubljani v prvi vrsti poskrbe otrokom za redni celodnevni šolski pouk; saj zdaj ko je bojna fronta tako daleč in smo Ljubljančani v zaledju, bi bil že čas pomisliti na redni šolski pouk, ki bo itak težaven, ker učiteljstvo toži, da ne more pri zdaj tako skrčenem pouku nadvladovati več otrok.

Nekoliko se je aprovizacija zdaj v Ljubljani po demonstracijah zboljšala. Naj se resno skrbi za to, da se spet ne poslabša.

Danes je res vse narobe: takorekoč vsa živila so pod državno zaporo, a kdor ima denar, si v Ljubljani še zdaj lahko preskrbi, kar hoče. Ta prikazen se sicer pojavlja v celi Avstriji, ker imajo n. pr. policijski uradniki več skrbi za prebiranje časopisov, ki jih morajo cenzurirati, kakor da bi se pečali s proučevanjem neštevilnih odredb, ki urejajo preskrbo z živili tako, da jih imajo tisti, ki imajo denar in se za te občne koristi varujoče odredbe ne brigajo, preveč za več let, revež, ki nima časa in skušnje vtihotapljati prepovedano moko itd, pa nima dostikrat ničesar v loncu dhati.

Premoğa zdaj vozijo z avtomobili precej v Ljubljano, a značilno je, da ga dobivajo samo taki, ki so bogati; revež ga pa ne dobi več, kolikor ti ga gre na karto, ki so seveda uvedene le za neuplivne ljudi, kakor tudi mesne izkaznice, ker gotovi ljudje dobe v Ljubljani še zdaj sicer proti uradnim predpisom, a le legalno (?) toliko mesa, kolikor ga sami hočejo, a noben človek se za to ne zmeni, ker se tisti, ki bi morali take reči videti in zasledovati, ne upajo seči v sršenovo gnezdo: gre za visoke gospode in teh se še Miha z Bleiweisove ceste boji, če bi se pravzaprav pesniki ne smeli nikoč bati...

Iz Idrije.

Dne 20. aprila je bil izdan oklic na rudarje, da naj se zberó dne 21. ob 9. uri na prostoru pred žgalsnico v svrhu razdelitve vojaških čepic. Na večer vozijo avtomobili vojaštvo skup, opremljeno kakor za naskok v sovražne jarke z jeklenimi čeladami in drugo v to svrhu potrebno opremo. Drugi dan ob 9. uri je bilo vse pripravljeno: govorniški oder, prostor z na široko razloženimi kapami, dva g. generala, dvorni svetnik, poveljnik naše del. stotnije in za

vse slučaje vojaštvo, tako čaka vsa ta reč še na prihod moštva, katerega pa ni. Gospodje čakajo in čakajo, ker pa le nikogar ni, odpošljejo vojaške patrolje z nalogo ljudi skupaj segnati; ker tudi to ni imelo uspeha, pobero svoje stvari in se podajo v grad.

Drugi dan se pozove odposlanstvo delavstva, obstoječe iz 30 mož v rudniško sejno dvorano. Nagovori jih g. generalni major pl. Putz, referent voj. ministrstva, ki preti in predočuje, kaj se pravi zoperstaviti se danemu povelju, hoče zvedeti hujskače in agitatorje, a se je sam prepričal, da ni tako hudo. Nadalje se izrazi, da je voljan zaslišati delavstvo, ko se izkaže pripravljeno slediti povelju, v nasprotnem slučaju pa da zrači svojo moč in silo v dosego vojaške discipline p ridelavstvu. V tem smislu je govoril tudi g. generalni major Herzmansky od voj. povelj. v Gradcu. Ni se dalo dopovedati, da v tem slučaju ni bilo nikake agitacije zoperstaviti se povelju, pač pa opravičen strah iz razglasov poveljništva za kape, ki je pridržal vse delavce doma. Dogovorili so se, da se drugi dan skliče shod, to je 23., na katerem naj se izrazi delavstvo, ali hoče ali noče slediti povelju. Na shodu obrazlože predsednik kraj. odbora Brus in drugi govorniki, da je treba treznega prevdarka in premisleka kaj in kako je storiti. Koncem koncev se dá na glasovanje izjavo: Delavstvo je pripravljenost slediti danim poveljem, kar se tudi z dviganjem rok sprejme. (Razpravlja se še o drugi točki, katero opišem pozneje.) To izjavo je odposlanstvo delavstva neslo v grad, kjer sta jo v sejni dvorani g. generala tudi sprejela. Drugi dan sledi razdelitev čepic brez asistence vojaštva in ob 3. uri zasliši g. generalni major pl. Putz deputacijo, obstoječo iz 10 rudarjev, ki mu predlože naslednje prošnje:

Prošnje

črnovojnikov c. kr. črnovojniške delavske stotnije št. 15 v Idriji, izročene referentu c. in kr. vojnega ministrstva g. generalnemu majorju pl. Putz.

Henrik Conscience:

Hugon pl. Craenhove.

Povest grofa Hugona pl. Craenhove in njegovega prijatelja Abulfaragusa.

Nato volkodlak pripoveduje naprej:

»Pri trupu mojega brata nisem smel objokovati svojega zločina. Prihitel je stari služabnik s popotno vrečo, ki jo je privezal na konja. Potegnil me je od mrliča proč proti konju, me s silo, kateri se nisem mogel ubraniti, posadil na konja in mi rekel, da moram bežati, ker bo drugače moja hiša pokrita z večno sramoto. Brez zavesti sem jezdil celo noč. Dve leti sem blodil po tujih deželah. H koncu koncev sem se spovedal nekemu duhovniku v tujini, ki mi je naložil pokoro, naj celo življenje preživim v samoti in s pokoro. Tale gozd sem si izbral v ta namen. Volkodlak nisem, sin moj, a da bolj prikrijem svojo skrivnost, sem sprejel ime, ki so mi ga dali kmetje in ga obdržal. — Zdaj poznaš svojega dobrotnika!«

Jasno se je videlo, da bi bil Bernard rad nekaj povedal, a tako je bil prese-

1. Prosimo, da se uporaba kap omeji samo za delavstvo v službi;

2. da se vse dosedanje pravice nam ne kratijo in omejujejo;

3. da se nam da zadostno živil; zdravniško dokazano je, da je zdravju najškodljivejši živosrebrni rudnik, torej poleg naporenega dela še vpliv živega srebra na zdravje, zato smo mi, če je kdo opravičen, prositi, da se nam da zadosti in tečne hrane.

Prosimo, da se nam določi množina moke in sicer na 12 in 7 kg, da se nam da, kakor našim družinam, redno pripoznana množina masti, da se nam preskrbi redno sveže goveje meso in druge življenjske potreščine kakor krompir, fižol, ješprenj in drugo;

4. ker so se razmere tako poslabšale, da so vse stvari 500 do 1000 in še več odstotkov dražje, naše plače so pa še vedno z vsemi dokladami tako nizke, da ni govora si kaj z zaslužkom nabaviti, ki komaj zadostuje za odtegnitve, prosimo, naj se naša normalna dnina za 150 odstotkov zviša, ter ureditev v uvrstitve v plačilniku, kjer naj se upoštevajo družine kakor službena leta; nikakor ne sme biti prikrajšan oni, ki je brez družine ali samec;

5. preskrbi naj se nam kakor našim družinam potrebna obleka in obutev. Obleke in obutve si sedaj ni mogoče nabaviti, ker se tu ne dobi in če je, rudar tistega denarja ne pozna, s katerim bi si lahko to nakupil. Ker pa ima vojaška oblast oboje monopolizirano, torej v zalogi, prosimo, naj nam tudi najpotrebnejše preskrbi, ker dosedaj za delavstvo namenjena obutev je uradništvo večinoma med seboj in poduradnike razdelilo, delavcu ni ostalo ničesar;

6. preskrbi naj se brezplačno potrebna kurjava in razsvetljava. Delavstvo oropano svojih gozdov in drv, mora sedaj plačevati visoke cene drvam v gozdu, tako ga stanejo drva veliko denarja, truda in izgube časa; drva pa, ki jih priplavi voda, katere je preje dobival rudar brezplačno, vzame erar za obrat in g. uradnike, druge pa c. kr. gozdno oskrbnitvo odda po večini

nečen, da ni našel besedi; in koncem koncev je zaklical, kakor da je zblaznel:

»Abulfaragus! Aleidis! Arnold! O, mojster! Saj nisi morilec, ti si Hugo pl. Craenhove!«

Ni mogoče popisati, kakšen obraz je napravil Hugo. Oči so mu vzplamtele, glavo je sklonil proti Bernardu, kakor da ga prosi pojasnila.

Mladenč je iznova klical:

»Ne, Hugo! Nisi morilec; tvoj brat živi!«

Hugo je glasno zakričal v reki solza in padel s postelje, se priplazil do Bernarda, ga prijel za roko in rekel:

»Kaj praviš, svojega brata nisem umoril? Nisem morilec? Živi? Videl si ga živega po tisti strašni noči? O Bog, naj ti li verjamem? Motiš se, umoril sem ga, saj je tam njegova kri. Govori! Za Boga svetega, govori!«

»Ne! Ne! Mojster!« je zaklical Bernard. »Ne motim se, Arnold pl. Craenhove živi, to ti povem jaz. Saj mi je on sam podelil sladko Aleidis za sestro! V Svetilnikovem gradu sem preživel sam osem let. Povest tiste strašne noči mi je znana.

ni zasebnikom. Preskrbi naj se nam najpotrebnejša razsvetljava, katero rabi rudar tudi v najdaljših dneh leta, ker mora ustajati, da gre v službo ob treh zjutraj.

Prosimo torej, naj se da vsakemu rudarju letno 9 m³ drv ali temu primerna množina premoga, petroleja ali karbida za najpotrebnejšo razsvetljava;

7. ker rudar, da se malo ubrani strupenemu živosrebrnemu prahu v jami in grozno škodljivim plinom v jgalnici, zveči tobak, katerega pa v tako mali množini dobiva, da ne pride niti v poštev, prosimo, naj mu ga za lastno uporabo preskrbijo in pri uradniški aprovizaciji dele;

8. nastavlja naj se pri našem rudniku, kjer je uposleno delavstvo zmožno samo slovenskega jezika, tako uradništvo in poveljništvo, ki bo lahko z delavstvom občevalo v njih materinščini!

V Idriji, dne 24. aprila 1918.

Ustmeno se je prosilo, da se invalidi nastavijo k lahkim službam, da se odpuste iz vojaške službe dne 1. aprila 1918 vpoklicani mladeniči; da se idrijski rudarji, ki so se nahajali v ruskem ujetništvu, vojaštva oprostite in pri rudniku zaposle.

Točko za točko si je pustil general prevesti, katere se mu je še ustmeno utemeljevalo, na primer točka 1. se je podpirala z zdravstvenimi razlogi, naj se obleka, katero rabi rudar v službi, ker je vsa polna rudnatega in zdravju škodljivega prahu, pušča pri obratih v nalašč za to napravljenih prostorih, in kjer tega ni, hrani smrdljiva obleka tudi v temu primernem prostoru, kakor v kleti ali na stranišču; kapa naj se pa nosi tudi pri čednejši obleki. Izrazil se je, da on ve, da nikakor ne pristaja k boljši obleki, da bo precej, ko pride na Dunaj, napravil pri vojnem ministrstvu primerne korake ter da ne gre na to, kako se skaže višjim čast, namreč ali se strumno salutira ali odkrije, kakšna pozicija se vzame pred višjim, je tudi vseeno, glavno je, da kapa je enoten in vidni znak militariziranih delavcev in gre pred vsem za to, da iz rudnika dobe dovolj živega srebra, katerega potrebujemo mi, kakor tudi naši zavezniki. G.

Udarec, katerega si zadal svojemu bratu, ga ni usmrtil. Ostalo mu ni od njega nič drugega, kakor globoka brazgotina na čelu. Zdaj šele razumem, zakaj me je izgnal Abulfaragus; samo za to, da te pripeljem nazaj k tvojemu bratu, mojemu gospodu Arnoldu.

Hugo ni več dvomil, da je govoril Bernard resnico. Vrgel se je pred križ, glasno je molil zahvalnico. Ko je ustal, se je blaženo smehljaj; veselo je ponavljal:

»O, nisem morilec!«

Utrujen se je usedel na to na rob postelje, solze sreče so mu lile po licih.

Bernard je nekaj časa pokrival z roko obraz, kakor kdo, ki se je globoko zamislil. Šel je nato k Hugonu rekoč:

»Gospod! Milostni Bog je hotel, da sem živel nekaj časa nesrečno, ker me je hotel imeti za svoje orodje. Moje delo je takorekoč končano. Kakor je Abulfaragus prerokoval, se moram hitro vrniti nazaj na Svetilnikov dvor, da spremenim trpljenje tvojega brata v blaženost.

Zalostno je rekel Hugo:

»Moj brat, ali smem pred njega? Mi

general se je tudi izrazil, da on je odločno na tem in da bo od g. dvornega svetnika zahteval, delavstvo naj se pritegne k vsaki razdelitvi, na primer k aprovizaciji, če pride obutev, sploh k vsemu, da vidi, kaj se je prejelo in razdelilo, da nima samo vpogleda v to, ampak da se pritegne k upravi, ker le s tem se doseže, da ne vidi delavstvo v uradniku svojega izkoriščevalca. Po natančnem in obširnem utemeljevanju točke za točko je g. general obljubil, da bo zastavil ves svoj vpliv in storil primerne korake v dosego predloženih mu prošnji.

× × ×

Na zgoraj omenjenem shodu se je izvolil na zahtevo rud. predstojništva tudi aprovizacijski odbor delavcev, obstoječ iz treh mož. Izvolil se je s pristavkom, da se ima pri aprovizaciji zaposliti, da sodeluje pri naročevanju, prejemanju in deljenju blaga in se mu da fond za pokritje previsokih cen, da z njim razpolaga. Torej čisto v smislu g. generalmajorja referenta voj. minist. Odbor je izvoljen z zgoraj omenjeno nalogo, če je v področje dobi, dobro, če ne, ima odstopiti, kar je edino prav, pri tem se ne da slepomišiti.

Pri sedanjem nastopu delavstva se je nastopalo složno in brez vsake agitacije ko en mož, lep pojav, katerega naj bi se delavstvo še v naprej držalo v dosego svojih zahtev, ker sloga jači, nesloga tlači.

Okno v svet.

Prodajne omejitve pri kmetijskih in gozdnih zemljiščih. Cesarska naredba z dne 17. decembra 1917 je vezala prenos lastnine zemljišča, ki je namenjeno kmetijskemu ali gozdarskemu obratovanju po pravnih poslih med živimi na odločbo posebne komisije za promet zemljišč. Lastninske prenose sme ta komisija dovoliti le, če ne nasprotujejo splošnemu interesu kmečkega stanu. Le če se prenos z ozirom na osebne in gospodarske razmere

lastnika v izogib popolnega propada posestva ne da odvrniti, se sme pod vsakimi okolnostmi dopustiti; vedno naj se pa poskuša doseči prodajo, ki odgovarja namenu cesarske naredbe. Takšne določbe vsebuje naredba z dne 30. decembra 1917, drž. zak. št. 3 iz l. 1918. Ako komisija za promet zemljišč sklene dovoliti lastninski prenos, ki ga ni mogoče odvrniti, čeprav nasprotuje prenosu namenu naredbe o prometu zemljišč, mora pred izdajo sklepa obvestiti posredovalna mesta, ki jih določi poljedelsko ministrstvo. Kot taka posredovalna mesta so mišljena v prvi vrsti kmetijske zadružne zveze. Ako posredovalno mesto tekom štirih tednov ne odda izjave, je izdati sklep, s katerim se dovoljuje prenos. Če pa posredovalno mesto samo ali od njega imenovani, predpisom naredbe o prometu zemljišč odgovarjajoč kupec sporazumno s prodajalcem pravočasno izjavi, da kupi zemljišče, mora komisija za promet zemljišč lastninski prenos na podlagi prvega pravnega opravila odkloniti ter pritrditi prenosu na posredovalno mesto ali od tega imenovanega kupca. Prenos na podlagi prvega prodajnega opravila je za braniti tudi tedaj, če se sicer pritrditev prodajalca ne doseže, tedaj je kupnina, ki jo posredovalno mesto ali od njega imenovani kupec ponuja, najmanj enaka cenilni vrednosti posestva. Podobne odredbe veljajo za dosego primerne kupca pri prisilnih dražbah. Pri vsaki prisilni dražbi kakega kmetijskega ali gozdarskega zemljišča se mora obvestiti posredovalno mesto s tem, da se mu dostavi en izvod dražbenega razglasa. Ako ponudi ob dražbenem roku pred zaključkom dražbe ravno toliko kakor najvišji ponudnik, se domakne zemljišče posredovalnemu mestu, če bi lastninski prenos najvišjemu ponudniku nasprotoval namenom naredbe o prometu zemljišč. Če posredovalno mesto ne stavi ponudbe, se mora pred izdajo sklepa o domiku izzvati odločbo komisije o prometu zemljišč glede dopustnosti lastninskega prenosa. Ako bi ta nasprotoval namenom naredbe, mora izvršilno sodišče pozvati

posredovalno mesto, da se tekom 14 dni izjavi, če hoče kupiti zemljišče na podlagi dražbenih pogojev za najvišjo ponudbo; če pride takšna izjava pravočasno, se domik izvrši posredovalnemu mestu, sicer je izdati sklep o domiku najvišjemu ponudniku. Posredovalna mesta naj skušajo dobiti primerne kupca in bodo le izjemoma sama kupila. In če kupijo, morajo kupljena zemljišča čimprej primernemu kupcu naprej prodati; ako se tak prenos izvrši tekom treh let, odpade prenosna pristojbina. Za dobo posesti lahko država da posredovalnemu mestu prispevek za obrestovanje denarja, ki se je porabil za nakup zemljišča.

Minimalna plača za trgovske nastavljenice in vojne doklade za zasebne uradnike. V poslanski zbornici je v razpravi predlog, ki stremi za tem, da se sotrudiški zakon izpremeni zlasti glede plač delojemalcev. Po tem predlogu naj bi dobivali uslužbenci, če ni dogovorjena višja plača, naslednje zneske: Knjigovodja do 18 let najmanj 170 K, od 18 do 20 let najmanj 200 K in čez 24 let najmanj 100 K. V istem razmerju so plače pomožnih knjigovodij. V krajevnem razredu I (Dunaj) mora imeti glavni knjigovodja čez 24 let star najmanj 500 K. Plače korespondentov, ki delajo po navodilih, se stopnujejo od 170 do 265 K, samostojnih korespondentov od 200 do 350 K, korespondent v tujih jezikih brez ozira na starost 430 K. Blagajnik v odprti prodajalni naj bi imel 200 K, če je pod 18 leti, dalje 250 K od 18 do 20 let in najmanj 350 K, če je čez 24 let star; pri industriji in veletrgovini 290 K do 20 let in najmanj 430 K čez 24 let; v bankah in hranilnicah 420 K oziroma najmanj 500 K. Lageristi bi dobili po starosti od 170 K do najmanj 300 K, ekspedient najmanj 350 K, strojepisci in stenografi, če pišejo po diktatu, po starosti najmanj 190 K do najmanj 300 K, če samostojno delajo 20 K do najmanj 350 K. Prodajalci za specerijo in enako blago po starosti od 170, 200 in 265 K, drugi prodajalci 170, 220 in 350 K, izlo-

li ne bo veliko očital? In vendar, moj Bog, moram ga videti in prositi, da mi odpusti, čutiti moram na mojih licih bratovski poljub, objeti svojo sestro Aleidis; potem lahko umrjem, umrjem v senci stolpov gradu mojih očetov. O, kaka blaženost!

»Tvoj brat,« mu je segel Bernard v besedo, »te bo sprejel kakor angela, ki mu prinese naznanilo, da mu Gospod odpušča. Trpel je tudi on, kakor si ti trpel; shujšal je, kakor si ti shujšal; tudi on kloni glavo, ker se pokori. Ko bo vedel, da živiš, da njegovo roganje ni povzročilo tvoje smrti: navdalo ga bo z novimi močmi, blagoslavljal me bo, kakor svojega Odrešenika: verjemi mi, mojster!«

Tem besedam je zopet sledil globok molk; na to je grof Hugo vstal, prijel Bernardovo desnico in mu proseč rekel:

»Ljubi moj sin; čudil se boš, ker te naprosim. Morebiti je to zadnja usluga, ki mi jo izkažeš.«

»Vse! Vse!« je zaklical Bernard.

»Govori! Nič še nisem storil svojemu dobrotniku, ki me je naučil bratit!«

»Fant; s teboj grem na Svetilnikov grad. Si li dovolj srčen in močan, da pripelejš moje utrujene kosti tja?«

»Preslab si, mojster,« je zdihoval Bernard. Dve uri daleč je do tja! Ali te ne bodo zapustile moči? Če ostaneš tu, se še ta večer vrnem z vozom po tebe.«

»Preveč sem nepotrepežljiv,« je odgovoril Hugo; »sicer pa ne umevaš, da se nočem vračati s slugami in vojaškimi hlapci!«

»Razpolagaj z menoj,« je rekel Bernard, »pripravljen sem!«

Grof Hugo je hvaležno stisnil mladeničevo desnico rekoč:

»Sin moj! Tole volkodlakovo stanovanje ne sme ostati priča njegove žalostne povesti. Vzemi iz postelje mahu in perja, iztrgaj vej iz tal, jih položi na podlogo in položi tudi črtalnik gori.«

Ko je to storil, je položil Hugon tudi krvavi jopič na kup.

Bernard je brez besedi ubogal, da se je čudil. Podal se je v kočo nazaj. Tam je klečal Hugo, ki je tolkel s kamnom ob meč, da bi iskre zažgale volno, ki jo je držal v rokah. Bernard je zdaj umeval, kaj hoče grof. Hotel je k veliki knjigi, da jo reši, kakor se reši dober prijatelj s pogorišča. Stopil je k popotni vreči in vprašal:

»Mojster, kaj z denarjem?«

»Če ga potrebuješ, vzemi ga!«

Bernard je vzel dva cekina in ju djal v svojo vrečo s knjigo. Videlo se je, da tega ni brez namena storil.

Volna se je unela; Hugo je pihal v njo; plamen je divje vzplamtel. Hugo je prijel Bernarda za roko, ga peljal iz koče, rekel mu, naj vzame križ in je šel z njim do hrasta. Tam sta se obrnila in videla, kako se je kadilo iz koče. Kmalu je plamen prežgal streho in objel volkodlakovo bivališče.

»No, dete moje,« je rekel Hugo, moli-va še enkrat v tem gozdu.«

Pokleknil je, in povzdignil svoji roki z Bernardom vred. Medtem ko je gorela koča, sta oba v tihi naravi molila k Bogu in se goreče poslavljala od sramote, katero je volkodlak veliko let močil s svojimi solzami. Ko se je koča podrla, sta vstala, postavila lesen križ kot znamenje h hrastu in počasi odkorakala po stezi. Kmalu sta stala na pašniku.

Grof Hugo se je preveč zanašal na svoje moči. Komaj sta prišla iz gozda, sta mu otrpnili nogi; vsi udje so mu omažovali: vsedel se je in žalostno povešal glavo. Bernard je odlomil hrastovo vejo za palico, katero je prinesel Hugotu.

beni aranžerji najmanj 230 do 430 K, potniki od 350 do 500 K. — Dalje je v razpravi predlog glede dovoljenja vojne doklade zasebnim uradnikom potom zakona. Vlada se pozivlja, da naj v najkrajšem času predloži drž. zboru zakonski načrt, s katerim se delodajalcem nalaga dolžnost, da dajo za dobo vojske in za dobo obstoječe draginje svojim uradnikom in nastavljenjem draginji primerno doklado. V predlogu se opozarja na eksorbitantne življenjske razmere, na nezanesljivost in nedostatno razumevanje mnogoštevilnih podjetnikov za položaj njih nastavljenec. Predloga sta se odkazala socijalnopolitičnemu odseku.

Poskusno službeno razmerje postane po preteku primerne časa stalno. Neka blagajničarka je bila sredi decembra 1913 sprejeta v službo proti mesečni plači 20 kron in hrani brez dogovora odpovednega roka. 3. januarja je bila brez zakonito dopustnega odpovednega vzroka odpuščena iz službe. Zato zahteva 66 K kot odškodnino za 14 dni odpovednega roka. Tožbenemu zahtevku se je ugodilo, ker se iz soglašajočih izjav obeh strank razvidi, da je bila sprejeta blagajničarka na poskus brez določitve gotove poskusne dobe. Po mnenju obrtnega sodišča je treba za sprejem na poskus dogovoriti primerno dobo; tožena sirma se je lahko v prvih 14 dneh službenega razmerja, pravzaprav še v krajšem času, prepričala o sposobnosti tožiteljice, vsled česar se službeno razmerje zaradi nedogovorjene poskusne dobe ni moglo več smatrati kot poskusno.

Dražba potrebščin prepovedana. Z ukazom celokupnega ministrstva z dne 11. marca 1918, drž. zak. št. 94, se je prepovedala dražba potrebščin, v kolikor ni v tem ukazu izrecno dopuščena. Isto velja za pismo oddajo potrebščin najvišjim ponudnikom. Kot potrebščine se smatrajo premičnine, ki služijo neposredno ali posredno življenjskim potrebam ljudi in domačih živali, dalje tudi sadje na drevju in les na štoru. Predno se ima vršiti dražba, se morajo dotične potrebščine nastopno navedenim oblastvom prijaviti in sicer: a) živila in krmila uradu za prehranjevanje ljudi; b) premož, koks in briket ministru za javna dela; c) konji, goveda, teleta, ovce, prašiči, koze, les in gozdni pridelki, v kolikor gozdni pridelki niso živila ali krmila, poljedelskemu ministru; č) vse druge potrebščine trgovinskemu ministru. Dražba se sme izvršiti le, če imenovana oblastva ne zahtevajo prijavljenih potrebščin v določenem roku (navadno v štirih tednih, pri kvarljivih potrebščinah v primerno krajšem času). Ako se pri dražbi dosežejo najvišji ponudki, ki presegaajo najvišje cene, uradno določene prodajne cene ali maksimalne tarife, zapade presežek v korist države in se mora porabiti za preskrbo prebivalstva. Isto velja, če se prekoračijo ravnalne cene, glede zneska, za kateri presega ponudek od presojevalnice cen v posameznih slučajih kot primerno spoznano ceno. Prepoved pa ne velja za dražbe sadja na drevju, ki je zasajeno ob javnih cestah na svetu, ki pripada cesti.

Občni zbor Avstro-ogrske banke se je vršil dne 8. februarja pod predsedstvom guvernerja dr. Popovicsa. Iz poročila ge-

neralnega sveta posnemamo, da je od prve polovice 1915 eskomptni portfelj banke neprestano padal. Med tem ko je 31. decembra 1913 izkazoval 925,9 milijonov K, je koncem leta 1917. padel na 22 milijonov kron. Zaloge zlata banke je padla od 1240,9 milijonov kron dne 31. decembra 1913 na 265,1 milijonov. Promet z bankovci je znašal leta 1913, 2493, 6 milijonov K, leta 1917. pa 18. 439, 6 milijonov kron. Čisti dobiček za leto 1917. znaša 148,187.414 kron 39 vin. Med akcionarje bodo razdelili 20 milijonov 100.000 K, torej znaša dividenda 134 K za akcijo. Pri razpravi je v imenu čeških akcionarjev član gosposke zbornice dr. Fořt izjavil: Na zadnjem izrednem občnem zboru začetkom decembra so si akcionarji češke narodnosti pridržali, da bodo zavzeli svoje stališče glede na poslovanje banke v zadnjih treh in pol letih šele na današnjem rednem občnem zboru. Upravičeno smo ogorčeni, da nam je do danes zabranjena udeležba pri upravi te banke. Zato tudi odklanjamo vsako odgovornost. Če predložene računske zaključke presojujemo edino le z vidika akcionarja, potem moramo le pohvaliti štiriletno bančno poslovanje. Drugače pa je, če presojujemo poslovanje banke s stališča državljana. Najodličnejša naloga banke je, da varuje in zagotovi veljavo. Z veljavo je pridobivanje in blagostanje ljudstva v najožji zvezi. Najprej moram ugotoviti, da so mnoge nepravilnosti v denarnem prometu, pomankanju drobiža izdaje dve- in enokronskih bankovcev vzbudile mnenje, da je bančna tehnična vojna pripravljenost ob izbruhu katastrofe v velikem delu opustila, kar bi morala storiti. S cesarsko naredbo z dne 4. avgusta 1914 se je odredila delna suspenzacija bančnega statuta in sicer z izključitvijo javnosti. Posledica te naredbe je, da smo danes preplavljeni z bankovci. Neizogibne posledice teh razmer se kažejo v grozni draginji v inozemstvu in v diagi, ki spominja na dobo napoleonskih vojn. V imenu svojih tovarišev izjavljam, da ne moremo glasovati za predloge bančnega vodstva. Pogled v našo gospodarsko bodočnost je žalosten. Stojimo pred najbolj kompliciranimi problemi, v prehodnem gospodarstvu nas čakajo naloge, katere bo mogoče rešiti le z dejanskim sodelovanjem vseh prizadetih faktorjev. V središču teh stremeljenj bo tudi v bodoče stala Avstro-ogrska banka. Zato končam z izrazom upanja, da bi bil današnji občni zbor zadnji, na katerem se je preko naše upravičene zahteve do zastopstva v bančnem vodstvu prešlo na dnevni red. — Poročilo banke in poročilo revizorjev je bilo po končanem govoru guvernerja Popovicsa sprejeto proti glasovom Čehov. Tudi Jugoslovani nimamo pri banki nobene besede, dasi bi gotovo našemu združenstvu šla.

Pri zopetnem vstopu v isto službo po kratkem prekinjenju je domnevati, da veljajo enaki pogoji, ki so se pri prejšnjem službenem razmerju dogovorili. Tožitelj je svoj čas vstopil v službo proti tedenski plači 4 K in proti pismeno določenemu pogoju, da velja za oba dela vsakočasna združitev službenega razmerja brez oziroma na zakoniti odpovedni rok. Deset dni potem, ko je izstopil iz službe, je tožitelj zopet vstopil v službo, ne da bi bil govor o kakšnih novih mezdah ali odpovednih

pogojih, in je dobival tedensko 45 K. Dne 16. julija je bil brez odpovedi odpuščen, zato je tožbenim potom zahteval povračilo mezde, ki odpade na 14dnevni odpovedni rok, v znesku 30 K. Obrtno sodišče je tožbo zavrnilo, ker je smatralo, da je službena pogodba molče dalje veljala, ker pri zopetnem vstopu tožitelja ni bilo kakšnega govora o izpremembi poprej dogovorjenih pogodbenih pogojev.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc**,
Tisk Katoliške Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovanski Strokovni Zvezi! **Širite „Našo Moč“!**

Surbenje, garje, lišaj, hraste. Najzanesljivejšo sredstvo proti temu je **„PARATOL“** domače mazilo. Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 3.50 dvojni lonček K 6. — **PARATOL** — **PARASEK** varuje občutljivo kožo. Skatlija K 2.50. — Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri **PARATOL** delavnici lekarnarja **M. KLEIN-A** Budapešta VII-21. Rózsza-utca 21.

Ustanov. l. 1893. Ustanov. l. 1893.

UZAJEMNO PODPORNNO DRUŠTVO LJUBLJANI registrirano zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestev, vrednostnih papirjev ali zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7½, 15 ali 22½ letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4½/100.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848.40 kron. Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.089.850 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu
kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.